

عَقِيدَةُ الْبُخَارِيِّ

[7]

DE GELOOFSLEER VAN AL-BUKHĀRIYY

Al-'Imām Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'īl al-Bukhāriyy

194 NH – 256 NH رَحِمَهُ اللَّهُ

- de Imām van de ḥadīthwetenschappen
& auteur van de bekende Ṣaḥīḥ -

Vertaling:

Abū Khuzaymah Rashīd ibn 'Abd as-Salām ibn al-Ḥusayn
al-Bū'bidiyy al-Ḥarrīshiyy al-Maṭālsiyy

Islamhuys

Deze verhandeling komt uit het boek 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams' (Islamhuys, 2023). Zie de laatste pagina in deze PDF voor een lijst van alle verhandelingen in het boek. [Klik hier om het boek te bestellen in de webwinkel.](#)

7.1 BIOGRAFIE VAN AL-'IMĀM AL-BUKHĀRIYY (256 NH) ﷺ

De geweldige Imām, grote ḥadīthgeleerde, edele wetsgeleerde, prominente historicus en auteur van de bekende ḥadīthverzameling genaamd *al-Jāmi' aṣ-Ṣaḥīḥ* (bekend als: *Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy*): Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'il ibn Ibrāhīm ibn al-Mughīrah ibn Bardizbah al-Ju'fiyy^[1] al-Bukhāriyy ﷺ, uit de stad Bukhārā, gelegen in het huidige (westelijke deel van) Oezbekistan, waar hij werd geboren in het jaar 194 NH. Zijn vader overleed toen hij nog een kind was, waarna hij opgevoed werd door zijn moeder. Hij verloor zijn zicht als kind, waarna zijn moeder een droom zag waarin de Profeet Ibrāhīm ﷺ tegen haar zei: "O jij, Allāh heeft je zoon zijn zicht teruggegeven vanwege je vele smeekbedes – of: omdat je veelvuldig huilde." Toen hij die ochtend wakker werd, had hij zijn zicht teruggekregen van Allāh.^[2]

Op tienjarige leeftijd begon hij met het memoriseren van overleveringen in zijn thuisstad en op zestienjarige leeftijd had hij de boeken van de twee Imāms 'Abdullāh ibn al-Mubārak (181 NH) en Wakī' (197 NH) gememoriseerd. Vervolgens vertrok hij met zijn moeder en broer naar Makkah. Zijn broer en moeder keerden daarna terug, terwijl hij er zelf achterbleef om overleveringen te studeren; dit was rond het jaar 210 NH.

Daarna reisde hij naar al-Madīnah, ash-Shām, Egypte, Naysābūr, al-Jazīrah, al-Baṣrah, al-Kūfah, Baghdād, Wāsiṭ, Marw, ar-Rayy, Balkh en andere gebieden om kennis op te doen.^[3] Hij studeerde uiteindelijk bij meer dan duizend geleerden over een periode van meer dan zesenvertig jaar, zoals hij zelf aangeeft aan het begin van de verhandeling in dit deel.^[4]

[1] Zijn overgrootvader al-Mughīrah bekeerde zich tot de Islam door Yamān al-Ju'fiyy, waarna hij aan zijn stam toegeschreven werd als islamitische loyaliteitstoeschrijving.

[2] Tārīkh Baghdād (2/6) van al-Khaṭīb, Tahdhīb al-Kamāl (24/438) van al-Mizzīyy en Hady as-Sārī (p. 478) van Ibn Ḥajar.

[3] Ṭabaqāt ash-Shāfi'iyyah (2/212) van as-Subkiyy, Hady as-Sārī (p. 478), Tārīkh Baghdād (2/4, 7) en Siyar A'lām an-Nubalā' (12/394).

[4] Zie het begin van [7] De Geloofsleer van al-Bukhāriyy.

Al-'Imām al-Bukhāriyy groeide uit tot een van de grootste ḥadīthgeleerden van zijn tijd. Hij schreef de welbekende ḥadīthverzameling genaamd *al-Jāmi' aṣ-Ṣaḥīḥ*, die bekend kwam te staan als *Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy*, het meest authentieke boek na het Boek van Allāh; een ḥadīthverzameling die verspreid raakte in de verschillende moslimgebieden, gelezen werd in de huizen van de moslims en door de geschiedenis heen gedoceerd werd in de moskeeën en instituten in het oosten en het westen van de moslimwereld. Al-Bukhāriyy overleed uiteindelijk in een dorp in Samargand (nadat hij verbannen was uit Bukhārā) in het jaar 256 NH.^[1]

Zijn leraren

Hij studeerde bij vele grote geleerden, waaronder: Makkiyy ibn Ibrāhīm, 'Aliyy ibn al-Ḥasan ibn Shaqīq, Yaḥyā ibn Yaḥyā, Ibrāhīm ibn Mūsā, Muḥammad ibn 'Īsā ibn aṭ-Ṭabbā', Surayj ibn an-Nu'mān, Abū 'Āṣim an-Nabīl, 'Ubaydullāh ibn Mūsā, Abū Nu'aym, Khālīd ibn Makhḥad, Ṭalq ibn Ghannām, al-Ḥumaydiyy,^[2] Ismā'īl ibn Abī Uways, Ādam ibn Abī Iyās, Muḥammad ibn Yūsuf al-Firyābiyy, Qutaybah ibn Sa'īd, Ibn al-Madīniyy, Ibn Ma'īn, Aḥmad ibn Ḥanbal, Ishāq ibn Rāhūyah, Abū Bakr ibn Abī Shaybah en anderen.^[3]

Zijn studenten

Tot zijn studenten behoren: Abū 'Īsā at-Tirmidhiyy, Abū Ḥātim ar-Rāziyy en Abū Zur'ah ar-Rāziyy,^[4] Ibrāhīm ibn Ishāq al-Ḥarbiyy, Abū Bakr ibn Abī ad-Dunyā, Abū Bakr Aḥmad ibn 'Amr ibn Abī 'Āṣim, Muḥammad ibn Ishāq ibn Khuzaymah, Abū Bakr ibn Abī Dāwūd,^[5] Muslim ibn al-Ḥajjāj (auteur van *Ṣaḥīḥ Muslim*) en vele anderen.^[6]

[1] Wafayāt al-'Ay'ān (4/191) van Ibn Khallikān, Tārīkh Baghdād (2/34) van al-Baghdādiyy, Ṭabaqāt ash-Shāfi'iyyah (2/232) van as-Subkiyy en Hady as-Sārī (p. 494) van Ibn Ḥajar.

[2] De auteur van [2] De Fundamenten van de Sunnah (al-Ḥumaydiyy), in deze verzameling.

[3] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/394-396) van adh-Dhahabiyy.

[4] De twee auteurs van [9] Het Fundament van de Sunnah & de Geloofsleer van de Religie, in deze verzameling.

[5] De auteur van [12] Het Ḥa'iyyah-gedicht over de Sunnah (Ibn Abī Dāwūd), in deze verzameling.

[6] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/397).

Zijn wetenschappelijke positie

Alhoewel de positie van al-Bukhāriyy ﷺ bij menig een lang en breed bekend zal zijn, zullen we hier toch even stilstaan bij een aantal uitspraken van de Imāms over hem. Zijn leraar al-'Imām Ishāq ibn Rāhūyah (238 NH) ﷺ zei over hem: “Schrijf (kennis) op van deze jongeman – d.w.z. al-Bukhāriyy – want zelfs als hij zou leven in de tijd van al-Ḥasan al-Baṣriyy, dan hadden de mensen hem nodig gehad. Dit vanwege zijn kennis over de overleveringen en zijn begrip van de regelgevingen.”^[1]

Zijn student al-'Imām at-Tirmidhiyy (279 NH) ﷺ zei: “Ik heb in Irak en Khurāsān niemand gezien die meer kennis had over de betekenissen van *al-'Ilal* (defecten in overleveringen), geschiedenis en overleveringsketens dan Muḥammad ibn Ismā'īl (i.e. al-Bukhāriyy).”^[2] De twee Imāms Nu'aym ibn Ḥammād (228 NH) ﷺ en Ya'qūb ibn Ibrāhīm ad-Dawraqiyy (252 NH) ﷺ zeiden over hem: “Muḥammad ibn Ismā'īl is de wetsgeleerde van de moslimgemeenschap.”^[3]

Toen aan al-'Imām 'Aliyy ibn al-Madīniyy ﷺ verteld werd dat al-Bukhāriyy ﷺ over hem had gezegd: “Ik heb mezelf nog nooit klein geacht behalve toen ik voor 'Aliyy ibn al-Madīniyy zat,” zei hij: “Laat dit, want Muḥammad ibn Ismā'īl heeft nog nooit iemand gezien zoals hemzelf.”^[4] De Imām van Ahl as-Sunnah: Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH) ﷺ zei: “Khurāsān heeft niemand voortgebracht zoals Muḥammad ibn Ismā'īl (al-Bukhāriyy).”^[5]

Al-'Imām Ibn Khuzaymah (311 NH) ﷺ zei over hem: “Ik heb onder de hemel geen persoon gezien met meer kennis over en memorisatie van de overleveringen van de Boodschapper van Allāh ﷺ dan Muḥammad ibn Ismā'īl.”^[6] De twee Imāms Abū Bakr ibn Abī Shaybah (235 NH) ﷺ en Muḥammad ibn 'Abdillāh ibn Numayr (234 NH) ﷺ zeiden: “We hebben nog nooit iemand gezien zoals Muḥammad ibn Ismā'īl.”^[7] Ibn Kathīr vatte het mooi samen toen hij zei: “Hij was de Imām van Ahl al-Ḥadīth

[1] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/421) van adh-Dhahabiyy en Hady as-Sārī (p. 484) van Ibn Ḥajar.

[2] Sharḥ 'Ilal at-Tirmidhiyy (1/32) van Ibn Rajab.

[3] Tārīkh Baghdād (2/22), Siyar A'lām an-Nubalā' (12/419) en Hady as-Sārī (p. 483).

[4] Tahdhīb al-'Asmā' wa'l-Lughāt (1/69), Siyar A'lām an-Nubalā' (12/420), Hady as-Sārī (p. 483).

[5] Tārīkh Baghdād (2/21), Tahdhīb al-'Asmā' wa'l-Lughāt (1/68) en Siyar A'lām an-Nubalā' (12/422).

[6] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/431).

[7] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/431) en Hady as-Sārī (p. 489).

(de mensen van de overleveringen) in zijn tijd, die als rolmodel genomen werd in zijn tijdsperiode en die voorrang kreeg op zijn soortgenoten en tijdsgenoten.”^[1]

Zijn schrijfwerken

Al-'Imām al-Bukhāriyy schreef meerdere werken, waaronder:

- Al-Jāmi' aṣ-Ṣaḥīḥ al-Mukhtaṣar al-Musnad min Umūr Rasūlillāh ﷺ wa Sunanih wa Ayyāmih (bekend als: Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy);
- Al-Jāmi' al-Kabīr; al-Jāmi' aṣ-Ṣaghīr;
- Al-'Adab al-Mufrad;
- Asāmī aṣ-Ṣaḥābah;
- Al-'Ashribah;
- At-Tārikh al-Kabīr; at-Tārikh al-'Awsaṭ; at-Tārikh aṣ-Ṣaghīr;
- At-Tafsīr al-Kabīr;
- Khalq Af'āl al-'Ibād (een bekend werk ter verduidelijking van de geloofsleer en ter weerlegging van de Jahmiyyah en de Qadariyyah);
- Raf' al-Yadayn fī aṣ-Ṣalāh;
- Aḍ-Ḍu'afā' aṣ-Ṣaghīr;
- Al-'Ilal;
- Al-Qirā'ah khalf al-'Imām;
- Al-Mabsūṭ;^[2]

Daarnaast heeft al-'Imām al-Bukhāriyy ﷺ nog een korte verhandeling over de geloofsleer van Ahl as-Sunnah, die bekend staat als *'Aqīdat al-Bukhāriyy* (De Geloofsleer van al-Bukhāriyy). Dit is de verhandeling waar dit deel over gaat. ■

[1] Al-Bidāyah wan-Nihāyah (11/24) van Ibn Kathīr.

[2] O.a. al-Jarḥ wat-Ta'dīl (7/19) van Ibn Abī Hātim, ath-Thiqāt (9/133) van Ibn Hībān, Tārikh Baghdād (2/4) van al-Khaṭīb al-Baghdādiyy en Siyar A'lām an-Nubalā' (12/391) van adh-Dhahabiyy.

7.2 INTRODUCTIE TOT DE VERHANDELING

Een korte beschrijving

Deze verhandeling, bekend onder de naam *ʿItiqād al-Bukhāriyy* (De Geloofsleer van al-Bukhāriyy), betreft een korte tekst over een aantal belangrijke punten uit de geloofsleer van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah. Het behandelt de onderwerpen: al-ʾImān (het geloof), de ongeschapenheid van Qurʾān, de Voorbeschikking (al-Qadar), *at-takfīr* (het tot ongelovig verklaren), de metgezellen, innovaties en de omgang met de moslimleiders.

De verhandeling begint met een relatief lange inleiding waarin al-Bukhāriyy maar liefst vierenveertig geleerden (van de meer dan duizend geleerden) opnoemt van wie hij over een periode van zesenvieftig jaar kennis nam in verschillende regio's in de Islamitische wereld, waarna hij zegt: "Ik zag niemand van hen van mening verschillen over de volgende zaken..." De verhandeling kan dus beschouwd worden als een overlevering van consensus. Dit gegeven, gepaard met het feit dat het afkomstig is van een Imām wiens autoriteit en leiderschap in de religie onbetwist is onder de moslims, toont het belang aan van dit werk.

Het belang wordt versterkt door het feit dat al-Bukhāriyy het werk opstelde aan het einde van zijn leven. Hij begon met het opdoen van kennis in 210 NH en geeft zelf in de verhandeling aan dat dit de geloofsleer is van de geleerden die hij over een periode van zesenvieftig jaar meemaakte. Dit betekent dat hij de verhandeling opstelde in het jaar 256 NH – het jaar van zijn overlijden. Het behoort dus tot een van zijn laatste werken, waarin hij de geloofsleer overlevert van de geleerden die hij meemaakte in zijn zesenvieftigjarige zoektocht naar kennis.

Bronnen & authenticiteit

De verhandeling is overgeleverd in drie bronnen:

1. Muḥammad ibn Aḥmad al-Bukhāriyy (412 NH) , die bekend staat als Ghunjār, leverde het over in zijn werk *Tārīkh Bukhārā*, zoals vermeld werd

door adh-Dhahabiyy in *Siyar A'lām an-Nubalā'* (12/407). Dit werk is echter verloren geraakt en nooit meer teruggevonden.

2. Al-'Imām al-Lālakā'īyy (418 NH) ﷺ leverde het volledig over in zijn werk *Sharḥ Uṣūl F'tiqād Ahl as-Sunnah* (1/162-164) via de hiervoor genoemde Ghunjār, onder de titel: De Geloofsleer van Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'il al-Bukhāriyy ﷺ van de groep van de Salaf van wie hij overleverde.
3. Muḥammad ibn Ṭāhir al-Maqdisiyy (507 NH) leverde het over in zijn werk *al-Hujjah 'alā Tārik al-Maḥajjah*; deze versie mist echter het een aantal stukken, waaronder het gedeelte waarin de namen van de geleerden genoemd worden bij wie al-Bukhāriyy gestudeerd had.
4. Ibn 'Asākir (571 NH) leverde de verhandeling volledig over in zijn werk *Tārīkh Dimashq* (52/58).
5. Het begin van de verhandeling werd tevens vermeld door adh-Dhahabiyy in *Siyar A'lām an-Nubalā'* (12/408) en een deel van de verhandeling werd vermeld door Ibn al-Jawziyy in zijn werk *Ṣifat aṣ-Ṣafwah* (2/345).

De verhandeling is authentiek overgeleverd van al-'Imām al-Bukhāriyy. Ibn Ḥajar vermeldde het begin van de verhandeling (in samengevatte vorm) in zijn werk *Fath al-Bārī* en zei vervolgens: "De overleveringsketen van al-Lālakā'īyy is authentiek (*ṣaḥīḥ*) tot aan al-Bukhāriyy."^[1] Daarnaast zijn de standpunten van al-Bukhāriyy in deze verhandeling ook elders in zijn werken terug te vinden, zoals in *Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy* en *Khalq Af'āl al-'Ibād*, maar ook in de andere boeken van de Imāms van Ahl as-Sunnah over de geloofsleer. Dit bevestigt en versterkt de authenticiteit van de verhandeling. In de voetnoten van deze vertaling treft de lezer meerdere overgeleverde uitspraken van al-Bukhāriyy uit andere werken ter bevestiging en aanvulling.

[1] *Fath al-Bārī* (1/47) van Ibn Ḥajar.

Vertaling

Bij het vertalen van deze verhandeling en het overnemen van de Arabische tekst, is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

1. *I'tiqād Abī 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'il al-Bukhārīyy*; digitale publicatie van Multaqā A'lām al-'Islām, onder Wizārat al-'Awqāf al-Kuwaytiyyah, 1433 NH (2012 NC); red. Muhammad Ziyād ibn 'Umar at-Tuklah; pp. 6-15. De redacteur baseerde het op drie manuscripten van *Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah* van al-Lālakā'iyy.
2. *Al-Jāmi' fī 'Aqā'id wa Rasā'il Ahl as-Sunnah wa'l-'Athar*, ash-Shaykh 'Ādil ibn 'Abdillāh Āl Ḥamdān al-Ghāmidiyy; uitg. Dār al-Minhāj al-'Awwal, 2^e editie, 1437 NH (2016 NC); pp. 454-459. De auteur baseerde het op twee manuscripten van *Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah* (al-Lālakā'iyy) en op de gedrukte versies van *Tārīkh Dimashq* (Ibn 'Asākir) en *al-Ḥujjah 'alā Tārīk al-Maḥajjah* (al-Ma-qdisiyy).
3. *Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah*, Hibatullāh ibn al-Ḥasan aṭ-Ṭabariyy al-Lālakā'iyy (418 NH); uitg. Dār al-Baṣīrah (Alexandrië), 1422 NH (2001 NC); red. Nash'at al-Miṣriyy; vol. 1, pp. 162-164.
4. *Tārīkh Dimashq*, Ibn 'Asākir (571 NH); uitg. Dār al-Fikr, 2^e editie, 1418 NH (1997 NC); red. al-'Amriyy; vol. 52, pp. 58-60.

De vertaling is primair gebouwd op de versie van de verhandeling in *Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah* van al-Lālakā'iyy.

Het manuscript

Op de volgende pagina's staan fotokopieën van o.a. de eerste en de laatste pagina van de verhandeling uit een van de manuscripten van *Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah* (al-Lālakā'iyy) die gebruikt werd in de bovenstaande vertaalbronnen 1 t/m 3. Het betreft het manuscript onder filmnummer 1458 (bladnummer 46-49) bij de Islamitische Universiteit van al-Madīnah.

De eerste pagina van het manuscript:

٤٦

من اهل العلم ومن قال كلام الله مخلوق فقد
كفر وزعم ان الله عز وجل حدث فيه شيء لم يكن
وسالتني تخلد في النار احد من اهل التوحيد
والذي عندنا ان نقول لا تخلد موقد في النار
مع اعتق قاضي عبد الله محمد بن اسمعيل
البخاري رحمه الله في جماعة من اهل السلف
الذين روي عنهم اخبرنا احمد بن محمد
ابن جعفر الهروي قال احسدنا محمد بن
احمد بن محمد بن سلمه قال ابو الحسين
محمد بن عمران بن موسى الجرجاني قال سمعت
ابا محمد عبد الرحمن بن محمد بن عبد الرحمن
البخاري بالشناش يقول سمعت ابا عبد الله
محمد بن اسمعيل البخاري يقول لقيت
الكثير من الف رجل من اهل العلم اهل الحجاز
ومكة والمدينة والكوفة والبصرة

Blad 48 (pp. 4-5) van het manuscript:

القسرين سلام ومن الجن وعصير ابن خلد
الحارثي ودواس طع و ابن عون وعالي رعام
ويصد وصدقة ابن الفضل واسحق ابن ابراهيم
الحطلي واكتفنا بنسبة هؤلاء يكون مختصرا
وان لا يتطول ذلك فيما زان واحذر منهم يختلف
في هذه الاشياء الذين قول وفعل وذلك القول
الله تعالى وما اصرروا الا للبعد والله مخلص
له الذين خفوا وبقيهم المصلا ويوتوا الزكاة
وذلك جن القيمة وان القرآن كلام الله غير
مخلوق لقوله تعالى ان وكلم الله الذي خلق السموات
والارض في ستة ايام ثم استوى على العرش يستوي
الميل النهار يطلبه حثيثا والشمس والقمر
والنجوم صخران بالمره قال ابو عبد الله محمد بن
اسماعيل قال ابن عسيرة فيمن الله الخلق من الامر
لقوله تعالى لا اله الا هو والامر تبارك الله رب

العالمين وان الخبر والشر يقدر لقوله تعالى
قال عود يرب الفلق من ثم خلقه ولقوله تعالى
والله خالفكم وما تخلقون ولقوله انك خلقنا
بقدر ولم يكنوا يعفرون احدا من اهل القبلة
بالدب لقوله ان الله لا يعفر ان يشرك به ويعفر
ما دون ذلك لمن يشاء وما زان منهم احدا
يتناولون اصحاب محمد صلى الله عليه وسلم
قال عاتشة امروا ان يستغفروا لهم
وذلك قول ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذين
سبقونا بالايمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين
امنوا ربنا انك رؤوف رحيم وكانوا ينفون
عن البع ما لم يكن عليه النبي صلى الله عليه وآله
واصحابه لقوله واعتصموا بحبل الله جميعا
ولا تفرقوا ولقوله وان تطيعوه تهتدوا
ويحتنون علي ما عليه النبي صلى الله عليه وسلم

De laatste pagina van het manuscript:

واتباعه لقوله وإن هذا صراطي مستقيما
 فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله
 ذالك وصاكم به لعلكم تتقون وإن لا ينزع
 الأمر أهله لقول النبي صلى الله عليه وسلم ثلاث
 لا يغفل عليهن قلب أمري مسلما خلاصة العهد
 لله وطاعته وولاه الأمر ولزوم جماعتهم فإن
 دعوتهم لحط من وراءهم ثم الكذب في قوله
 اطيعوا الله واطيعوا الرسول وأولي الأمر منكم
 وإن لا يرى السيف على أمة محمد صلى الله عليه
 وسلم وقال الفضيل لو كانت
 لي دعوة مستجابة لم أجعلها إلا في إمامة
 إذا صلح الإمام أمن البلاد والعباد قال
 ابن المبارك ما علم الخير من يجترى على هذا
 غيرك اعتق
 عبيد الله ابن عبد الكريم وأبي حاتم محمد ابن

[7] DE GELOOFSLEER VAN AL-BUKHĀRIYY

Al-Lālakā'īyy (418 NH) ﷺ zei in zijn werk
Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah wal-Jamā'ah:

**De Geloofsleer van Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'īl
 al-Bukhāriyy ﷺ en een groep van de Salaf (Voorgangers)
 van wie hij overleverte:**

Aḥmad ibn Muḥammad ibn Ḥafs al-Harawiyy berichtte ons en
 zei: Muḥammad ibn Aḥmad ibn Salamah^[1] leverde over aan ons
 en zei: Abū al-Ḥusayn Muḥammad ibn 'Imrān ibn Mūsā al-Jurjāniyy
 leverde over aan ons en zei: Ik hoorde Abū Muḥammad 'Abd ar-
 Raḥmān ibn Muḥammad ibn 'Abd ar-Raḥmān al-Bukhāriyy, in
 (de plaats) ash-Shāsh, zeggen: **Ik hoorde Abū 'Abdillāh Muḥam-
 mad ibn Ismā'īl al-Bukhāriyy zeggen:**

Ik heb meer dan duizend man ontmoet van de geleerden van de in-
 woners van al-Ḥijāz^[2], Makkah, al-Madīnah, al-Kūfah, al-Baṣrah,
 Wāsiṭ, Baghdād^[3], ash-Shām (de Levant) en Egypte. Ik ontmoette
 hen vele ma-len, generatie op generatie en vervolgens generatie op
 generatie. Ik maakte hen langer dan zesenvestig jaar mee terwijl
 ze in grote aantallen aanwezig waren: de geleerden van ash-Shām,
 Egypte en al-Jazīrah^[4] bezocht ik tweemaal, die van al-Baṣrah vier-
 maal over een periode van jaren en in al-Ḥijāz verbleef ik zes jaar.
 Ik kan niet opsommen hoe vaak ik al-Kūfah en Baghdād binnen ben
 gegaan samen met de ḥadīthgeleerden van Khurāsān,^[5] waaronder

قَالَ اللَّالِكَايِيُّ ﷺ فِي شَرْحِ أُصُولِ إِيْتِقَادِ
 أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ:

إِعْتِقَادُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ
 الْبُخَارِيِّ ﷺ فِي جَمَاعَةٍ مِنَ السَّلَفِ
 الَّذِينَ رَوَى عَنْهُمْ:

أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَفْصِ الْهَرَوِيِّ
 قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَلَمَةَ
 قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ بْنِ
 مُوسَى الْجُرْجَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مُحَمَّدٍ عَبْدِ
 الرَّحْمَنِ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبُخَارِيَّ
 بِالشَّاشِ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدَ
 بْنَ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيَّ يَقُولُ:

لَقِيتُ أَكْثَرَ مِنْ أَلْفٍ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ:
 أَهْلَ الْحِجَازِ وَمَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ وَالْكُوفَةَ وَالْبَصْرَةَ
 وَوَأَسْطَ وَبَغْدَادَ وَالشَّامَ وَمِصْرَ. لَقِيتُهُمْ كَرَّاتٍ
 قَرْنَا بَعْدَ قَرْنٍ ثُمَّ قَرْنَا بَعْدَ قَرْنٍ، أَذَرْتُهُمْ
 وَهُمْ مُتَوَافِرُونَ مِنْذُ أَكْثَرِ مِنْ سِتٍّ وَأَرْبَعِينَ
 سَنَةً: أَهْلَ الشَّامِ وَمِصْرَ وَالْجَزِيرَةَ مَرَّتَيْنِ،
 وَالْبَصْرَةَ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ فِي سِنِينَ دَوِي عَدَدٍ،
 وَبِالْحِجَازِ سِتَّةَ أَغْوَامٍ، وَلَا أُحْصِي كَمْ دَخَلْتُ
 الْكُوفَةَ وَبَغْدَادَ مَعَ مُحَدِّثِي أَهْلِ خُرَّاسَانَ مِنْهُمْ:

[1] De redacteur van bron 1, Muḥammad Ziyād at-Tuklah, zei in de voetnoot op p. 6: "Zo staat het in de drie manuscripten, maar het juiste is 'Sulaymān' (in plaats van Salamah), zoals het staat in de bronnen van de biografie van deze overleveraar, die Ghunjār genoemd werd."

[2] Al-Ḥijāz: Makkah, at-Ṭā'if, al-Madīnah en de bijbehorende gebieden.

[3] Al-Kūfah, al-Baṣrah, Wāsiṭ en Baghdād zijn steden in Irak.

[4] Al-Jazīrah: het gebied tussen de twee rivieren al-Furāt (Eufraat) en Dijlah (Tigris).

[5] Khurāsān: het huidige Afghanistan en omstreken.

al-Makkiyy ibn Ibrāhīm (214 NH), Yaḥyā ibn Yaḥyā,^[1] 'Aliyy ibn al-Ḥasan ibn Shaqīq (215 NH), Qutaybah ibn Sa'id^[2] en Shihāb ibn Mu'ammār (tussen 211-220 NH).

In ash-Shām ontmoette ik Muḥammad ibn Yūsuf al-Firyābiyy (212 NH), Abū Mus-hir 'Abd al-'A'lā ibn Mus-hir (218 NH), Abū al-Mughīrah 'Abd al-Quddūs ibn al-Ḥajjāj (212 NH), Abū al-Yamān al-Ḥakam ibn Nāfi' (222 NH) en degenen na hen, vele malen.

In Egypte ontmoette ik Yaḥyā ibn Bukayr (231 NH), Abū Šāliḥ (223 NH) de schrijver van al-Layth ibn Sa'id,^[3] Sa'id ibn Abī Maryam (224 NH), Aṣḥab ibn al-Faraj (225 NH) en Nu'aym ibn Ḥammād.^[4]

In Makkah ontmoette ik 'Abdullāh ibn Yazīd al-Muqri' (212 NH), al-Ḥumaydiyy^[5] (219 NH), Sulaymān ibn Ḥarb (224 NH) de rechter van Makkah en Aḥmad ibn Muḥammad al-'Azraqiyy.

In al-Madīnah ontmoette ik Ismā'il ibn Abī Uways (226 NH), Muṭarrif ibn 'Abdillāh (220 NH), 'Abdullāh ibn Nāfi' az-Zubayriyy (216 NH), Aḥmad ibn Abī Bakr Abū Muṣ'ab az-Zuhriyy (241 NH), Ibrāhīm ibn Ḥamzah az-Zubayriyy (230 NH) en Ibrāhīm ibn al-Mundhir al-Ḥizāmiyy (236 NH).

In al-Baṣrah ontmoette ik Abū 'Āšim aḍ-Ḍaḥḥāk ibn Makhlad ash-Shaybāniyy,^[6] Abū'l-Walīd Hishām ibn 'Abd al-Malik (aṭ-Ṭayālisiyy; 227 NH), al-Ḥajjāj ibn al-Minhāl (216 NH) en 'Aliyy ibn 'Abdillāh ibn Ja'far al-Madīniyy (234 NH).

In al-Kūfah ontmoette ik Abū Nu'aym al-Faḍl ibn Dukayn (229 NH), 'Ubaydullāh ibn Mūsā (213 NH), Aḥmad ibn Yūnus (227 NH), Qabīṣah ibn 'Uqbah (215 NH), Ibn Numayr (234 NH) en 'Abdullāh^[7] en 'Uthmān (239 NH), de twee zonen van Abū Shaybah.

الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى وَعَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ شَيْبَةَ وَفَتِيهٌ بْنُ سَعِيدٍ وَشِهَابُ بْنُ مَعْمَرٍ.

وَبِالشَّامِ: مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْفَرِّيَابِيُّ وَأَبَا مُشَيْرَ عَبْدَ الْأَعْلَى بْنُ مُشَيْرٍ وَأَبَا الشُّغَيْرَةَ عَبْدَ الْقُدُّوسِ بْنِ الْحَجَّاجِ، وَأَبَا الْيَمَانَ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ، وَمَنْ بَعْدَهُمْ عِدَّةٌ كَثِيرَةٌ.

وَبِمِصْرَ: يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، وَأَبَا صَالِحٍ كَاتِبَ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، وَأَصْبَحُ بْنُ الْفَرَجِ، وَنُعَيْمُ بْنُ حَمَادٍ.

وَبِمَكَّةَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِي، وَالْحُمَيْدِيُّ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَاضِي مَكَّةَ، وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْرَقِيِّ.

وَبِالْمَدِينَةِ: إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ وَمُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ الزُّبَيْرِيُّ وَأَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَبَا مُصْعَبٍ الزُّهْرِيُّ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ حَزْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحَزَامِيِّ.

وَبِالْبَصْرَةِ: أَبَا عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مُحَمَّدٍ الشَّيْبَانِيُّ وَأَبَا الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ وَالْحَجَّاجُ بْنُ الْمُنْهَالِ وَعَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْمَدِينِيِّ.

وَبِالْكُوفَةِ: أَبَا نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دَكَيْنٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى وَأَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ وَقَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ وَابْنَ نُمَيْرٍ وَعَبْدُ اللَّهِ وَعُثْمَانُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ.

[1] Al-'Imām Yaḥyā ibn Yaḥyā at-Tamimiyy an-Naysāburiyy (226 NH) ❁, een van de Imāms van Khurāsān.

[2] De auteur van [5] De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'id (Qutaybah), in deze verzameling.

[3] Al-'Imām al-Layth ibn Sa'id (175 NH) ❁, de Imām van Egypte.

[4] Al-'Imām Nu'aym ibn Ḥammād (228 NH) ❁, de edele Imām van Ahl as-Sunnah die overleed in gevangenschap nadat hij gevangengezet werd door de Jahmiyyah tijdens de *fitnah* (inzake de Qur'ān).

[5] De auteur van [4] De Fundamenten van de Sunnah (al-Ḥumaydiyy), in deze verzameling.

[6] Al-'Imām Abū 'Āšim an-Nabīl (212 NH) ❁.

[7] Al-'Imām Abū Bakr 'Abdullāh ibn Muḥammad ibn Abī Shaybah (235 NH) ❁, de auteur van de bekende Muṣannaf Ibn Abī Shaybah en tijdsgenoot van al-'Imām Aḥmad en al-'Imām Ishāq ibn Rāhūyah.

In Baghdād ontmoette ik Aḥmad ibn Ḥanbal^[1], Yaḥyā ibn Maʿīn^[2], Abū Maʿmar (236 NH), Abū Khaythamah (234 NH) en Abū ʿUbayd al-Qāsim ibn Sallām^[3].

Van de geleerden van al-Jazīrah ontmoette ik ʿAmr ibn Khālid al-Ḥarrāniyy (229 NH), in Wāsiṭ ontmoette ik ʿAmr ibn ʿAwn (225 NH) en ʿĀsim ibn ʿAliyy ibn ʿĀsim (221 NH) en in Marw^[4] ontmoette ik Ṣadaqah ibn al-Faḍl (223 NH) en Ishāq ibn Ibrāhīm al-Ḥanzaliyy^[5]. We nemen genoeg met het vermelden van de voorgenoemde namen, om het beknopt te houden en zodat het niet te lang wordt.

Ik zag niemand van hen van mening verschillen over de volgende zaken:

1. De religie bestaat uit uitspraken en daden.^[6] Dit op basis van de Uitspraak van Allāh: ﴿En zij werden uitsluitend opgedragen om Allāh te aanbidden terwijl zij de religie zuiver aan Hem toewijden, en het gebed tot stand te brengen en de zakāh te geven. En dat is de rechte Religie.﴾^[7]

وَيَعْتَدَا: أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَيَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، وَأَبُو مَعْمَرٍ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ، وَأَبُو عُبَيْدٍ الْقَاسِمُ بْنُ سَلَامٍ.

وَمِنْ أَهْلِ الْجَزِيرَةِ: عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ. وَيَوَاسِطَ: عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ، وَعَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ عَاصِمٍ. وَيَمَرْو: صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ، وَإِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ. وَاكْتَفَيْنَا بِتَسْمِيَةِ هَؤُلَاءِ كَيْ يَكُونَ مُحْتَصَرًا وَأَنْ لَا يَقُولَ ذَلِكَ.

فَمَا رَأَيْتُ وَاحِدًا مِنْهُمْ يَخْتَلِفُ فِي هَذِهِ الْأَشْيَاءِ:

1. أَنَّ الدِّينَ قَوْلٌ وَفِعْلٌ، وَذَلِكَ لِقَوْلِ اللَّهِ: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينٌ الْقَيِّمَةُ﴾ [النِّبَةِ: 5].

[1] Al-ʿImām Aḥmad ibn Muḥammad ibn Ḥanbal (241 NH) ﷺ, de Imām van Ahl as-Sunnah; auteur van [6] De Fundamenten van de Sunnah (Aḥmad), in deze verzameling.

[2] Al-ʿImām Abū Zakariyyā Yaḥyā ibn Maʿīn ibn ʿAwn (233 NH) ﷺ, een van de grote Imāms van de ḥadīthwetenschappen en metgezel van al-ʿImām Aḥmad ibn Ḥanbal.

[3] Al-ʿImām Abū ʿUbayd al-Qāsim ibn Sallām ibn Miskīn ibn Zayd al-Harawiyy al-Baghdādiyy (224 NH) ﷺ, de bekende Imam van de Sunnah en auteur van o.a. Kitāb al-ʿImān en Faḍā'il al-Qur'ān.

[4] Al-ʿImām Abū Ya'qūb Ishāq ibn Ibrāhīm ibn Makhḥad al-Hanzaliyy at-Tamīmiyy al-Marwaziyy, bekend als Ishāq ibn Rāhūyah (238 NH) ﷺ, een van de bekende Imāms van Khurāsān.

[5] Marw (Merv, Turkmenistan): een stad in Khurāsān. De volledige naam is Marw ash-Shāhijān.

[6] Ibn Taymiyyah zei in Majmū' al-Fatāwā (7/171): "Degene onder de Salaf die zei (dat al-ʿImān bestaat uit) 'uitspraken en daden', bedoelde daarmee de uitspraken van het hart (i.e. het innerlijke geloof) en van de tong en de daden van het hart en van de ledematen." ■ Abū Ja'far Muḥammad ibn Abī Ḥātim – de scribent van al-Bukhāriyy – zei in zijn werk Shamā'il al-Bukhāriyy: "Ik hoorde hem (al-Bukhāriyy) een maand voor zijn dood zeggen: 'Ik heb van duizendentachtig mannen kennis opgeschreven – eenieder van hen was een volger van de overleveringen – en zij waren allen gewend om te zeggen: 'Al-ʿImān bestaat uit uitspraken en daden. Het kan toenemen en het kan afnemen.'" Vermeld door adh-Dhahabiyy in Siyar A'lām an-Nubalā' (12/395).

Ibn Rajab (795 NH) ﷺ zei in zijn uitleg van Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy, genaamd Faṭḥ al-Bārī (1/5-7) over het feit dat al-ʿImān bestaat uit uitspraken en daden: "Dit is allemaal een consensus van de Salaf en de geleerden van Ahl al-Ḥadīth (de volgers van de overleveringen). Ash-Shāfi'iyy leverde de consensus over van de metgezellen en de Ṭābi'īn over deze zaak (zie 4/40) en ook Abū Thawr leverde een consensus over hieromtrent. Al-ʿAwzā'iyy zei: 'Degenen die ons voorgedaan zijn van de Salaf maakten geen onderscheid tussen al-ʿImān en daden.' En meerdere geleerden van de Salaf leverden dit over van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah."

[7] Sūrat al-Bayyinah 98:5.

2. De Qur'ān is de Spraak van Allāh en het is niet geschapen.^[1] Dit op basis van Zijn Uitspraak: «Voorwaar, jullie Heer is Allāh Die de hemelen en de aarde schiep in zes dagen en Zich vervolgens op de Troon vestigde. Hij laat de nacht de dag bedekken: het (i.e. de nacht) volgt het (i.e. de dag) snel op. En [Hij schiep] de zon, de maan en de sterren als ondergeschikten met Zijn Bevel. »^[2]

2. وَأَنَّ الْقُرْآنَ كَلَامُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، لِقَوْلِهِ: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلُ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ [الأعراف: 54].

Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Ismā'il^[3] zei:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ:

Ibn 'Uyaynah^[4] zei: “Allāh maakte (vervolgens) een onderscheid tussen het Scheppen (*al-Khalq*) en het Bevelen (*al-'Amr*), zoals dit staat in Zijn Uitspraak: «Voorzeker, alleen aan Hem behoort het Scheppen en het Bevelen toe. Verheven is Allāh, de Heer van de werelden. {54}»^[5]»^[6]

قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ: فَيَبْنِي اللَّهُ الْخَلْقَ مِنَ الْأَمْرِ لِقَوْلِهِ: ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ [الأعراف: 54].

[1] Abū 'Abdillāh al-Ḥakīm an-Naysābūriyy (405 NH) zei in zijn boek Tārikh Naysābūr: “Ik hoorde Abū'l-Walid Ḥassān ibn Muḥammad al-Faqīh zeggen: Ik hoorde Muḥammad ibn Nu'aym zeggen: Ik vroeg Muḥammad ibn Ismā'il (al-Bukhāriyy) – toen bepaalde (bekende) zaken hem overkomen waren – over al-'Imān (het geloof), waarop hij zei: ‘Het bestaat uit uitspraken en daden, en het kan toenemen en afnemen. De Qur'ān is de Spraak van Allāh en het is niet geschapen. En de besten onder de metgezellen van de Boodschapper van Allāh ﷺ zijn: Abū Bakr, vervolgens 'Umar, daarna 'Uthmān en vervolgens 'Aliyy. Hierop leef ik, hierop sterf ik en hierop zal ik opgewekt worden, als Allāh het wil.’” Overgeleverd door al-'Imām Ibn al-Qayyim (751 NH) ❁ in zijn boek aṣ-Ṣawā'iq al-Mursalah (p. 511 van Mukhtaṣar aṣ-Ṣawā'iq al-Mursalah) en tevens door Ibn Ḥajar in o.a. at-Taghliq (5/434) en Hidāyat as-Sārī (p. 171).

[2] Sūrat al-'A'rāf 7:54.

[3] D.w.z. de auteur, Muḥammad ibn Ismā'il al-Bukhāriyy, zelf.

[4] Al-'Imām Sufyān ibn 'Uyaynah (198 NH) ❁, de Imām van Makkah.

[5] Sūrat al-'A'rāf 7:54.

[6] Al-'Imām al-Bukhāriyy zei in zijn boek Khalq Af'al al-'Ibād (119-120): “De Qur'ān is de Spraak van Allāh en het is niet geschapen. Dit op basis van Zijn Uitspraak (vert.): «Voorwaar, jullie Heer is Allāh Die de hemelen en de aarde schiep in zes dagen en Zich vervolgens op de Troon vestigde. Hij laat de nacht de dag bedekken: het (de nacht) volgt het (de dag) snel op. En [Hij schiep] de zon, de maan en de sterren als ondergeschikten met Zijn Bevel. » [7:54] [...] Ibn 'Uyaynah zei: ‘Allāh ﷻ heeft onderscheid gemaakt tussen al-Khalq (het Scheppen) en al-'Amr (het Bevel) met Zijn Uitspraak: «Voorzeker, alleen aan Hem behoort het Scheppen en het Bevelen toe. Verheven is Allāh, de Heer van de werelden. {54}» [7:54]’ Hij vermeldde de overlevering ook in Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy als *mu'allaq* (een overlevering waarvan [een deel van] het begin van de keten weggelaten is) met een bewoording van *al-jazm* (i.e. zekerheid dat het authentiek is).

Tevens overgeleverd met een iets andere bewoording door al-'Imām 'Abdullāh ibn Aḥmad (290 NH) in Kitāb as-Sunnah (181): “Abd ar-Raḥmān ibn 'Abdillāh ibn Sawwār zei: ‘Ik was bij Sufyān ibn 'Uyaynah toen de mensen Bishr al-Marisiyy (een van de kopstukken van de Jahmiyyah) aanvielen totdat zij hem begonnen te slaan en zeiden: ‘Jahmiyy!’ Sufyān zei tegen hem: ‘O insect, o insect! Heb je dan niet gehoord dat Allāh zegt (vert.): «Voorzeker, alleen aan Hem behoort het Scheppen en het Bevel toe. » [7:54]? Hij berichtte dus dat het Scheppen (*al-Khalq*) iets anders is dan het Bevelen (*al-'Amr*).’” Er werd tegen Sawwār gezegd: ‘Wat zei Bishr toen?’ Hij zei: ‘Hij was stil en had geen tegenargument.’”

3. Zowel het goede als het slechte vindt plaats met Voorbeschikking (Qadar). Dit op basis van Zijn Uitspraak: ﴿Zeg: “Ik zoek toevlucht bij de Heer van de dageraad. {1} Tegen het kwaad van datgene wat Hij geschapen heeft. {2}﴾^[1] En op basis van Zijn Uitspraak: ﴿Terwijl Allāh jullie en wat jullie doen geschapen heeft? {96}﴾^[2] En op basis Zijn Uitspraak: ﴿Voorwaar, Wij schiepen alles met Voorbeschikking (Qadar). {49}﴾^[3]

4. Zij verklaarden nooit iemand van de mensen van de Qiblah^[4] tot ongelovige vanwege een zonde.^[5] Dit op basis van Zijn Uitspraak: ﴿Voorwaar, Allāh vergeeft het niet dat er deelgenoten aan Hem toe-gekend worden, maar Hij vergeeft wat lager is dan dat voor wie Hij wil.﴾^[6]

5. Ik heb nooit iemand onder hen gezien die de metgezellen van Muḥammad ﷺ bekritiseert. ‘Ā’ishah zei: “Ze werden opgedragen om vergeving te vragen voor hen (i.e. de metgezellen).”^[7] Dit op basis van Zijn Uitspraak: ﴿Onze Heer, vergeef ons en onze broeders die ons voorgingen in het geloof, en plaats geen wrok in onze harten tegen degenen die geloven. Onze Heer, voorwaar, U bent Zacht-aardig, Genadig.﴾ {10}^[8]

6. Zij waren gewoon om innovaties (*al-bidaʿ*) te verbieden, en dat omvat: alles waar de Profeet ﷺ en zijn metgezellen zich niet op bevonden. Dit vanwege Zijn Uitspraak: ﴿En houd jullie allen stevig vast aan het Koord van Allāh en raak niet verdeeld.﴾^[9] En op basis van Zijn Uitspraak: ﴿En als jullie hem (i.e. de Profeet) gehoorzamen, dan zullen jullie geleid worden.﴾^[10]

3. وَأَنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ يَقْدَرُ لِقَوْلِهِ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝﴾ [الفلق: 1-2] وَلِقَوْلِهِ: ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝﴾ [الصافات: 96] وَلِقَوْلِهِ: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝﴾ [القمر: 49].

4. وَلَمْ يَكُونُوا يُكْفَرُونَ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ بِالذَّنْبِ، لِقَوْلِهِ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ [النساء: 48].

5. وَمَا رَأَيْتُ فِيهِمْ أَحَدًا يَتَنَوَّلُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ. قَالَتْ عَائِشَةُ: أَمَرُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لَهُمْ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝﴾ [الحشر: 10].

6. وَكَانُوا يَنْهَوْنَ عَنِ الْبِدْعِ: مَا لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ، لِقَوْلِهِ: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ [آل عمران: 103] وَلِقَوْلِهِ: ﴿وَأِنْ طَائِفَتُهُمْ تَهْتَدُوا﴾ [النور: 54].

[1] Sūrat al-Falaq 113:1-2.

[2] Sūrat aṣ-Ṣāffāt 37:96.

[3] Sūrat al-Qamar 55:49.

[4] De mensen van de Qiblah (*Ahl al-Qiblah*): de mensen van de gebedsrichting; d.w.z. de moslims.

[5] D.w.z. die lager is dan ongelooft.

[6] Sūrat an-Nisāʾ 4:48.

[7] Overgeleverd in Ṣaḥīḥ Muslim (3022), met nog erbij: “...maar in plaats daarvan scholden ze hen uit.”

[8] Sūrat al-Ḥaṣhr 59:10.

[9] Sūrat Āl ‘Imrān 3:103.

[10] Sūrat an-Nūr 24:54.

7. Ze sporen aan tot datgene waar de Profeet ﷺ en zijn volgelingen zich op bevonden. Dit op basis van Zijn Uitspraak: «En dat dit Mijn Rechte Pad is, dus volg het, en volg niet de wegen, want die zullen jullie van Zijn Weg scheiden. Dit is wat Hij jullie heeft opgedragen, opdat jullie zullen vrezen. {153}»^[1]

7. وَيَسْتَحْشُونَ عَلَى مَا كَانَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَأَتْبَاعُهُ، يَقُولُ: «وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصْنُكُمْ بِحَبْلِ لَمَعْتُمْ تَنْقُوتُمْ.» [الأنعام: 153].

8. We betwisten de (Islamitische) gezaghebbers niet in hun gezag. Dit vanwege de uitspraak van de Profeet ﷺ: “In drie zaken bedriegt het hart van een moslim niet: het zuiver maken (*ikhlas*) van de daden voor Allāh, het gehoorzamen van de gezaghebbers en het blijven bij hun Jamā’ah (Gemeenschap), want hun smeekbedes (i.e. van de moslims) omringen hen van achter hen.”^[2] Vervolgens werd dit bevestigd in Zijn Uitspraak: «gehoorzaam Allāh en gehoorzaam de Boodschapper en de gezaghebbers onder jullie.»^[3]

8. وَأَنْ لَا تُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ: «ثَلَاثٌ لَا يُغِلُّ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ: إِيْخْلَاصُ الْعَمَلِ لِلَّهِ وَطَاعَةُ وِلَاةِ الْأَمْرِ وَلَزُومُ جَمَاعَتِهِمْ فَإِنْ دَعَوْهُمْ تُحِيطُ مِنْ وَرَائِهِمْ؛ ثُمَّ أَكَّدَ فِي قَوْلِهِ: «اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ.» [النساء: 59].

9. We geloven dat het niet toegestaan is om het zwaard te trekken (i.e. te strijden) tegen de natie (Ummah) van Muḥammad ﷺ.

9. وَأَنْ لَا تَرَى السَّيْفَ عَلَى أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ.

10. Al-Fuḍayl^[4] zei: “Als ik een smeekbede had die verhoord zou worden, dan zou ik het enkel verrichten voor een leider, want als de leider rechtschapen wordt, dan zullen de landen en de dienaren veilig zijn.”^[5] Ibn al-Mubārak^[6] zei (tegen hem): “O onderwijzer van het goede, wie is moedig genoeg om dit te zeggen buiten jou?”^[7] ■

10. وَقَالَ الْفَضْلُ: لَوْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ لَمْ أَجْعَلْهَا إِلَّا فِي إِمَامٍ، لِأَنَّهُ إِذَا صَلَحَ الْإِمَامُ أَمِنَ الْبِلَادُ وَالْعِبَادُ. قَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ: يَا مُعَلِّمَ الْحَيْرِ، مَنْ يَجترئُ عَلَى هَذَا غَيْرُكَ؟

[1] Sūrat al-ʿAnʿām 6:153.

[2] Overgeleverd in Musnad Aḥmad (16754), Jāmiʿ at-Tirmidhiyy (2658) en Sunan Ibn Mājah (230).

[3] Sūrat an-Nisāʾ 4:59.

[4] Al-ʿImām al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ (187 NH) ❁, een van de Imāms van al-Kūfah en vervolgens van Makkah.

[5] Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (8/91) en Faḍīlat al-ʿĀdilīn min al-Wulāh (48) van Abū Nuʿaym, al-Jalīs al-Kāfi (p. 507) van al-Jarīriyy, en verhandeling [13] De Uitleg van de Sunnah (138) van al-Barbahāriyy. In de eerste twee bronnen staat tevens de hiernavolgende uitspraak van Ibn al-Mubārak.

[6] Al-ʿImām ʿAbdullāh ibn al-Mubārak (181 NH) ❁, de Imām van Khurāsān.

[7] Overgeleverd in Muḥādarāt al-ʿUḍabāʾ (1/207) van ar-Rāghib al-ʿAṣbahāniyy: “Al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ zei: ‘Als ik een smeekbede had die verhoord zou worden, dan zou ik deze uitsluitend verrichten voor de leider, want als hij rechtschapen wordt, dan zullen de landen verrijkt raken en de dienaren veilig zijn.’ Hierop kuste Ibn al-Mubārak zijn hoofd en zei: ‘Wie beheerst zoiets als dit zo goed, behalve jij?’”

Verhandelingen in 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams (tot 400 NH)':

1. *De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy*, door al-'Imām Sufyān ath-Thawriyy (161 NH).
2. *Een Korte Geloofsleer van al-'Imām Mālik*, door al-'Imām Mālik ibn Anas (179 NH).
3. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām ash-Shāfi'yy (204 NH).
4. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām al-Ḥumaydiyy (219 NH).
5. *De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'īd*, door al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd (240 NH).
6. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH).
7. *De Geloofsleer van al-Bukhāriyy*, door al-'Imām al-Bukhāriyy (256 NH).
8. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Muzaniyy (264 NH).
9. *Het Fundament van de Sunnah & de Geloofsleer van de Religie (De Geloofsleer van ar-Rāziyyayn)*, door al-'Imām Abū Zur'ah ar-Rāziyy (264 NH) & al-'Imām Abū Ḥātim ar-Rāziyy (277 NH).
10. *De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy (Het Standpunt in de Geloofsleer)*, door al-'Imām Ḥarb ibn Ismā'īl al-Kirmāniyy (280 NH).
11. *De Duidelijke Sunnah*, door al-'Imām Ibn Jarīr aṭ-Ṭabariyy (310 NH).
12. *Het Ḥā'iyyah-gedicht over de Sunnah*, door al-'Imām Ibn Abī Dāwūd (316 NH).
13. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Barbahāriyy (329 NH).
14. *De Inleiding van al-Jāmi'* (*De Geloofsleer van Mālik*), door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).
15. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).

Appendix:

16. *Al-'Aqidah al-Wāsiṭiyyah (De Wāsiṭische Geloofsleer)*, door al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH).
17. *De Geloofsleer van Ibn 'Abd al-Wahhāb (De brief aan de inwoners van al-Qaṣīm)*, door al-'Imām Muḥammad ibn 'Abd al-Wahhāb (1206 NH).